

Fleksja paradygmatyczna czasownika

Anna Kozłowska

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

1 Formy czasownikowe

2 Grupy koniugacyjne czasowników w ujęciu Jana Tokarskiego

Budowa form czasownikowych

Formy bazowe czasownika

- bezokolicznik: *zamieść*
- bezosobnik: *zamięci-on-o*
- rozk 2 os lp: *zamięć-∅*
- orzek 1 os lp ter ndk (przysz dk): *zamiot-ę*
- orzek 3 os lp ter ndk (przysz dk): *zamięci-e-∅*
- orzek 3 os lm ter ndk (przysz dk): *zamiot-ą*
- orzek 1 os lp przesz m: *zamiot-ł-e-m*
- orzek 3 os lp przesz m: *zamiót-ł-∅*
- orzek 3 os lp przesz n: *zamiot-ł-o*
- orzek 3 os lm przesz mos: *zamiet-l-i-*
- *gerundium: *zamięc-eni-e*

Zasady systematyzacji czasowników Tokarskiego

1. Ograniczenie końcówek współnofunkcyjnych.

PRZYKŁADY: orzek 1 os lp ter ndk: *myśl-ę* – *gada-m*, orzek 1 os lp przysz dk: *da-m* – *stłuk-ę*, bezok: *gdaka-ć* – *piec-Ø*.

2. Przyrostki tematyczne jako kryterium klasyfikacji.

Grupy I-IV

I

czyt-a-ć
 czyt-a-no
 czyt-aj-∅
 czyt-a-m
 czyt-a-∅
 czyt-aj-ą
 czyt-a-łem
 czyt-a-ł
 czyt-a-ło
 czyt-a-li

KOCHAĆ,
 GRAĆ, TRWAĆ,
 ZNAĆ

II

umi-e-ć
 umi-a-no
 umi-ej-∅
 umi-e-m
 umi-e-∅
 umi-ej-ą
 umi-a-łem
 umi-a-ł
 umi-a-ło
 umi-e-li

ROZUMIEĆ,
 POROZUMIEĆ
 SIĘ, ŚMIEĆ

III

szal-e-ć
 szal-a-no
 szal-ej-∅
 szal-ej-ę
 szal-ej-e
 szal-ej-ą
 szal-a-łem
 szal-a-ł
 szal-a-ło
 szal-e-li

SIWIEĆ,
 BOLEĆ,
 GŁUPIEĆ

IV

dar-ow-ać
 dar-ow-ano
 dar-uj-∅
 dar-uj-ę
 dar-uj-e
 dar-uj-ą
 dar-ow-a-łem
 dar-ow-a-ł
 dar-ow-a-ło
 dar-ow-ali

PANOWAĆ,
 KSEROWAĆ,
 RYSOWAĆ

Grupy V-VI

Va

chlap-**n-ąć**
 chlap-**ni-ęto**
 chlap-**n-ij**
 chlap-**n-ę**
 chlap-**ni-e**
 chlap-**n-ą**
 chlap-**n-ą**tem
 chlap-**n-ą**ł
 chlap-**n-ęto**
 chlap-**n-ęli**

WARKNAĆ,
 KOPNAĆ,
 ROSNAĆ

Vb

zgi-**n-ąć**
 zgi-**ni-ęto**
 zgi-**ń-∅**
 zgi-**n-ę**
 zgi-**ni-e**
 zgi-**n-ą**
 zgi-**n-ą**tem
 zgi-**n-ą**ł
 zgi-**n-ęto**
 zgi-**n-ęli**

PLYNAĆ,
 SŁYNAĆ,
 MINAĆ

Vc

więd-**n-ąć**
 wied-**ni-ęto**
 wied-**n-ij**
 wied-**n-ę**
 wied-**ni-e**
 wied-**n-ą**
 wied-**∅-tę**m
 wiad-**∅-t**
 wied-**∅-to**
 wied-**∅-li**

CHUDNAĆ,
 RZEDNAĆ,
 BLEDNAĆ

VIa

mów-**i-ć**
 mówi-**o-no**
 mów-**∅-∅**
 mówi-**∅-ę**
 mów-**i-∅**
 mówi-**∅-ą**
 mów-**i-tę**m
 mów-**i-t**
 mów-**i-to**
 mów-**i-li**

PALIĆ,
 NOSIĆ,
 GONIĆ

VIb

waż-**y-ć**
 waż-**o-no**
 waż-**∅-∅**
 waż-**∅-ę**
 waż-**y-∅**
 waż-**∅-ą**
 waż-**y-tę**m
 waż-**y-t**
 waż-**y-to**
 waż-**y-li**

LICZYĆ,
 UCZYĆ,
 MARZYĆ

Grupy VII-VIII

VIIa

siedzi-**e-ć**
 siedzi-**a**-no
 siedź-∅-∅
 siedz-∅-ę
 siedzi-**i**-∅
 siedz-∅-ą
 siedzi-**a**-ł^{em}
 siedzi-**a**-ł
 siedzi-**a**-ło
 siedzi-**e**-li

MYŚLEĆ,
 WISIEĆ,
 LECIEĆ

VIIb

becz-**e-ć**
 becz-**a**-no
 becz-∅-∅
 becz-∅-ę
 becz-**y**-∅
 becz-∅-ą
 becz-**a**-ł^{em}
 becz-**a**-ł
 becz-**a**-ło
 becz-**e**-li

SŁYSZEĆ,
 KRZYCZEĆ,
 SKRZECZEĆ

VIIIa

pis-**yw**-ać
 pis-**yw**-ano
 pis-**uj**-∅
 pis-**uj**-ę
 pis-**uj**-e
 pis-**uj**-ą
 pis-**yw**-ał^{em}
 pis-**yw**-ał
 pis-**yw**-ało
 pis-**yw**-ali

ZAKOPYWAĆ,
 WYCHOWY-
 WAĆ

VIIIb

usług-**iw**-ać
 usług-**iw**-ano
 usług-**uj**-∅
 usług-**uj**-ę
 usług-**uj**-e
 usług-**uj**-ą
 usług-**iw**-ał^{em}
 ał^{em}
 usług-**iw**-ał
 usług-**iw**-ało
 usług-**iw**-ali

POPLAKIWAĆ,
 ZASKAKIWAĆ

Grupy IX-XI

IX

or-a-ć
 or-a-no
 orz-∅-∅
 orz-∅-ę
 orz-∅-e
 orz-∅-ą
 or-a-łem
 or-a-ł
 or-a-ło
 or-a-li

GLASKAĆ,
 PISAĆ,
 PŁUKAĆ

Xa

pi-∅-ć
 pi-∅-to
 pi-j-∅
 pi-j-ę
 pi-j-e
 pi-j-ą
 pi-∅-łem
 pi-∅-ł
 pi-∅-ło
 pi-∅-li

BIĆ, SZYĆ,
 TRUĆ,
 ŻYĆ

Xb

wi-a-ć
 wi-a-no
 wi-ej-∅
 wi-ej-ę
 wi-ej-e
 wi-ej-ą
 wi-a-łem
 wi-a-ł
 wi-a-ło
 wi-a-li

LAĆ,
 GRZAĆ,
 ŚMIAĆ SIĘ

Xc

gi-a-ć, d-a-ć
 gi-ę-to, d-ę-to
 g-n-ij, d-m-ij
 g-n-ę, d-m-ę
 g-ni-e, d-mi-e
 g-n-ą, d-m-ą
 gi-a-łem,
 d-a-łem
 gi-a-ł, d-a-ł
 gi-ę-ło, d-ę-ło
 gi-ę-li, d-ę-li

ŻAĆ, ZDJAĆ,
 MIAĆ

XI

piec-∅
 piecz-o-no
 piecz-∅-∅
 piek-∅-ę
 piecz-e-∅
 piek-∅-ą
 piek-∅-łem
 piek-∅-ł
 piek-∅-ło
 piek-∅-li

TLUC,
 WLEC,
 STRZEC

Wierszyk mnemotechniczny Marka Świdzińskiego

I II III

Czytać Jaś **umie**, aż krewni **boleją**:

IV V

Książki **kupował**, **ciągnąc** od kochanek!

VI VII VIII

Mówią, że **myśli** sam **pisywać** Janek,

IX X XI

Lecz **pisać**, by **żyć** – głód **niesie** kolejną.

Czasowniki nieregularne

BYĆ, MIEĆ, CHCIEĆ, DAĆ, JECHAĆ, IŚĆ, SPAĆ, JEŚĆ, WZIĄĆ,
STAĆ, POWINIEN, WIEDZIEĆ . . .

Dziękuję za uwagę i za współpracę w tym semestrze :)

Następne spotkanie:
EGZAMIN!!!
Zapraszam i życzę powodzenia!